

NOVICE

Študijska knjižnica
Mirana Jerca
Novo mesto

LETO IV. - št. 23

V KOČEVJU 30. MAJA 1959

Cena 10 din

ZDRAVSTVO

na rešetu razširjene seje Občinskega komiteja
Zveze komunistov v Kočevju

V petek 22. maja je bila v Kočevju razširjena seja Občinskega komiteja Zveze komunistov občine Kočevje. Poleg organizacijskih in drugih vprašanj so razpravljali predvsem o zdravstvu v občini in sprejemanju novih tarifnih pravilnikov. Za boljše delo so pri občinskem komiteju postavili štiri komisije: gospodarsko, kadrovsko, ideološko-politično in zgodovinsko komisijo. Komisije vodijo: France Gorše, Julij Planinc, Nace Karničnik in Peter Šobar. Imenovali so tudi posebne komisije, ki bosta pregledali odnose v nekaterih podjetjih. Za jesen pa so sklenili da se v Kočevju ustanovi večerna politična šola z nižjim in višjim oddelkom.

O zdravstvu, predvsem v luči pisma izvršnega komiteja CK ZKJ, je uvodoma poročal in nato vodil razpravo Alojz Rauh. Dejal je, da je zdravstvena služba v občini dosegla viden napredek, našel je tudi vse vrste zdravstvenih oddelkov, ki redno delajo na območju občine. Upravni odbor so kot organi družbenega upravljanja pri Zdravstvenem domu, obratni ambulanti na Rudniku in Kmetijsko gozdarskem posestvu in pri Lekarni.

Problematična je zobozdravstvena služba, ker dela samo eden dentist. Strokovni kader pa rabi tudi lekarna. Precej sredstev daje občina in ostali za štipendije bodočim zdravnikom. Tako štipendira občina 8 študentov. Zdravstveni dom 2, Rudnik 2, KGP 1 in lekarna 2. Pričakujejo, da bo prvi stomatolog končal šole že prihodnje leto, ostali pa kasneje. Potrebno je, da štipendisti popravijo svoj odnos do tistih, ki jim dajejo sredstva za študij in poleg strokovnega šolanja, postanejo tudi družbenopolitično napredni javni delavci.

Posebno živahna in plodna je bila razprava o zdravstvenih problemih v občini in so si bili enotni, da za nekatero nepravilnost in hibe niso krivi zdravstveni delavci, temveč namišljeni bolniki, ki po nepotrebnem polnijo čakalnice in preobremenjujejo zdravstveni kader.

Dokler ne dobimo novih zobarjev, si pomaga Zdravstveni dom z zobarjem iz Ribnice, zobovje otrok pa zdravi posebna ekipa iz Ljubljane. V precejšnji meri bi preprečili gnitje zob s posebnimi tabletami, ki se dobijo tri za en dinar. Dolžnost šol je, da otroke navajajo k uživanju teh tablet. Ko je uvodoma tovarišica Bradačeva to omenila, je poudarila da je veliko število namišljenih bolnikov, ki prihajajo redno v ambulanto. Zdravnik v ambulanti Zdravstvenega doma pregleda povprečno 17 ljudi na uro, sme pa bi jih največ 6. Z nastavitvijo zdravnika v Fari-Vasi, kar se bo v kratkem uresničilo, bo dosežena razbremenitev.

Rudi Mohar je v razpravi dejal, da število ambulantnih pregledov, izdanih receptov in bolniških dni v bolnišnicah nenehno narašča. Na število prebivalstva je teh storitev v kočevski občini veliko več kot v drugih občinah našega okraja. Rekel je tudi, da je potrebno dati zdravstveni službi enotno vodstvo. Težnja je, da bi se čim bolj opremile, tako da bolnikov ne bi vedno pošiljali na specialne preglede v Ljubljano ali Novo mesto. Toda novo

opremljene oddelke ne potrebuje vsaka ambulanta, zadostuje, če je to pri Zdravstvenem domu, zaradi upravne samostojnosti vsake ambulante pa je to težje izvedljivo.

Za nadaljnje izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva na Kočevskem je potrebno, da se izdela analiza, kakšno je to stanje, katere bolezni prednjačijo in kje je treba ukrepati. Dejal je, da je treba v Vasi zgraditi zdravstveno postajo, pomožne postaje pa še v Kočevski Reki in Starem logu. Vse prevač pa zdravstveni delavci delajo na področju kurative (neposredno zdravljenje) in premalo na preventivi (preprečevanje bolezni). Več je potrebno tudi povezave med družbenopolitičnimi organizacijami in zdravstvenimi ustanovami.

O vlogi, ki jo ima Rdeči križ na področju zdravstvenega prostovoljnega prosvetljanja in tudi neposrednega zdravljenja manjših poškodb, je govorila Dušana Švigel. Rdeči križ je, in na jesen namerava ponovno, organizirati tečaje za bolničarje v podjetjih in na vasi. Namen je, zdravnike razbremeniti s tistimi drobnimi deli in prvo pomočjo, ki ne zahtevajo zdravnika ampak jih lahko opravi tudi nižje kvalificirana oseba. Nerazumljiv je je odnos nekaterih podjetij, ki niso poslali svojih članov na te tečaje. Skupaj z stanovanjsko skupnostjo namerava RK urediti posebne oddelke, ki bi skrbeli za potrebno nego bolnikov, ki pridejo iz bolnišnice, niso pa še zdravi.

Tovariš Nagode je dejal, da bi človek iz naraščanja zdravstvenih uslug sklepal, da se zdravstveno stanje prebivalstva stalno slabša. Dejansko pa se urejujejo komunalne naprave, gradijo stanovanja, dviga življenjski standard, pred leti smo imeli enega zdravnika, danes jih je 5 itd.

S tem da so se zboljšale zdravstvene razmere, so se povečale tudi zahteve ljudi. Vendar stanje, ki je zaradi tega nastalo v ambulantah, izrabljajo tisti, ki hočejo živeti na

račun skupnosti. Zmanjšati število teh pa ne zmorejo zdravniki temveč je naloga vseh, da se te naloge lotimo v jedru in tako, da bodo simulacije to materialno občutili. Naši zdravniki ne delajo samo za denar, temveč tudi iz humanizma, da je treba vsakemu človeku pomagati.

K razpravi so prispevali svoje mnenje tudi udeleženci iz proizvodnje. Tako je tov. Grm povedal, da je delavski svet obravnaval njihove zdravstvene probleme. Večina naših delavcev je pridnih, toda med njimi je nekaj takih, ki bi vse storili, samo da jim ni treba delati. Nek delavec se je udaril po prstu in ko je šel k zdravniku, si je na razbitem steklu namerno še ranil prst, samo da je tekla kri... Razumljivo je, da je zdravnik s takimi moral energično opraviti. Predlagal je tudi, naj podružnica Zavoda za socialno zavarovanje nastavi kontrolorja.

Povedano je bilo, da letos niso bili pregledani vsi šolski otroci, zato je potrebno da zdravnik, ki ordinira na terenu, pregleda tam tudi šolske otroke. Na teren naj bi razširili delo dispanzerja za žene.

Tehtna je bila razprava predsednika občine. Poudaril je, da je zdravstvena služba v kočevski občini boljše kot v katerikoli občini izven mesta Ljubljane. Meni, da je četrtina obiskov na dom nepotrebnih in je to razvada posameznikov. Dogodi se, da je zdravnik vso noč na obiskih. Zaktivizirati je treba srednji medicinski kader, zdravnikom z razbremenitvijo pa omogočiti, da bodo lahko več delali v preventivi. Vsi njihovi osebni prejemki so v skladu s predpisi in je vsaka razprava o tem odveč.

Na koncu so udeleženci sestanka sklenili, da se skliče sestanek v okviru Socialistične zveze in skupaj z zdravstvenimi delavci obravnava vsa prečta vprašanja. Podružnica Zavoda za socialno zavarovanje pa naj ob materialni pomoči gospodarskih organizacij nastavi kontrolorja, ki bo nadzoroval bolnike na domovih.

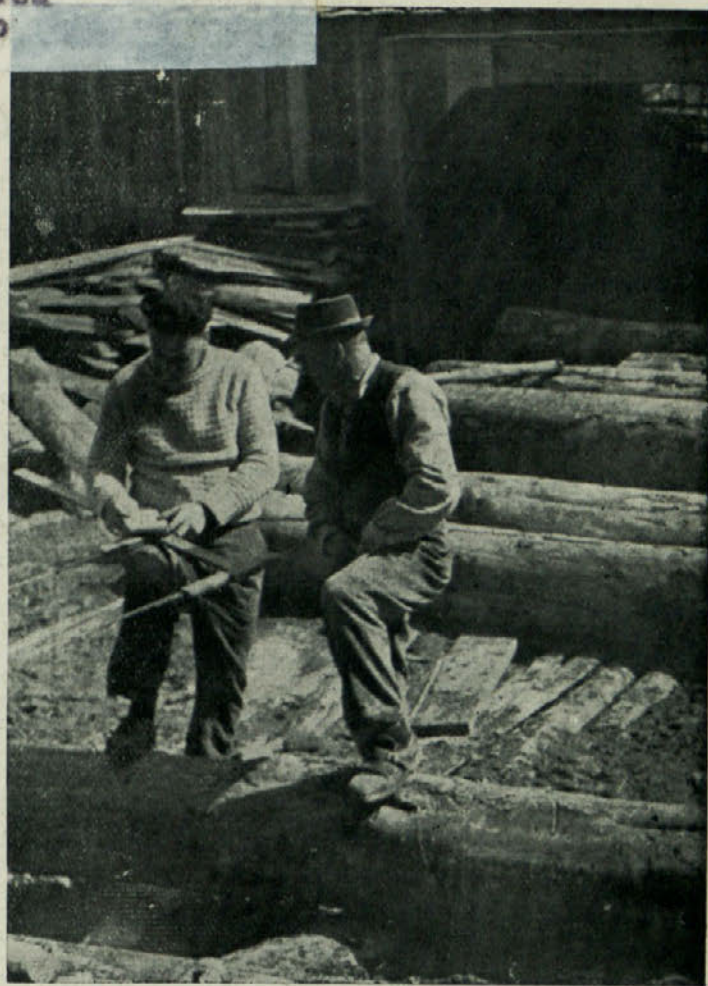
ZAKLJUČEK TEDNA MLADOSTI

Minuli ponedeljek je bil zaključen teden mladosti z velikim nastopom mladine na stadionu JLA v Beogradu in predajo štafetne palice tovarišu Titu. Poleg predsednika Tita in njegove soproge so bili navzoči najvišji državni in politični voditelji. Štafetno palico je z žigami naše mladine in vseh narodov Jugoslavije izročila in čestitala tovarišu Titu mlada delavka Stanka Gorišek iz Celja.

Predsedniku Titu so ob 67. rojstnem dnevu čestitali iz vseh krajev naše države. Čestitke so mu poslali tudi voditelji tujih držav.

NA VELESEJMU V ZDA

Na mednarodnem velesejmu v New Yorku razstavlja tudi okrog 60 jugoslovanskih podjetij. Razen barvnih kovin, razstavljamo tudi elektromotorje in motorne čolne.

Les je naše največje naravno bogastvo. Ni kmečke družine, ki bi se ne okoriščala z lesom in veliko delavcev si pri obdelavi lesa služi kruh

Gospodarski razvoj odvisen od razvoja kmetijstva

Družbeni plan občine Sodražica za leto 1959, ki so ga pred dnevi sprejeli odborniki obeh zborov občinskega ljudskega odbora, postavlja za letos te najvažnejše naloge: povečanje proizvodnje v vseh panogah gospodarstva, tako da se bo družbeni proizvod v primerjavi z letom 1958 povečal za 7,5 %.

Povečati bo treba produktivnost dela, posvetiti bo treba več skrbj za racionalno zaposlovanje delavcev, bolj izkoristiti sedanje zmogljivosti in reproduktivski material in izboljšati organizacijo dela, kar bo zagotovilo predvideno povečanje bruto proizvoda. Dosledno bo treba izvajati in nadalje izpopolnjevati sistem nagrajevanja delavcev po delovnem učinku. Najvažnejša naloga letošnjega družbenega plana je povečanje osebne potrošnje, kar bo imelo posledico dvig življenjske ravni delavcev in uslužbencev.

Razpoložljiva investicijska sredstva v občini naj se usmerjajo v tiste namene, kjer bodo dosegle nove investicije največji in najhitrejši ekonomski efekt. Da bodo investicijska sredstva smotnejša in učinkovitejša uporabljena, je treba združevati sredstva gospodarskih organizacij. Pri proračunski potrošnji je treba nadaljevati pri izdatkih za administracijo, omogočiti pa povečanje funkcionalnih izdatkov.

Družbeni plan predvideva, da bo znašala vrednost družbenega bruto proizvoda letos 1.072.774.000 din, ali za 7,5 % več kot lani, narodni dohodek pa bo ustvarjen v višini 475.053.000, ali za 5 % več kot leta 1958. Pri ustvarjanju družbenega bruto produkta bo v najmočnejši meri zastopano kmetijstvo s 324.345.000 din, potem obrt (tu so zajeta vsa obrtna podjetja) z 237.535.000 din, na tret-

jem mestu je industrija (Lesna industrija »Smreka«, Loški potok) s 198.500.000 din itd.

Podjetje »Smreka« v Loškem potoku je edina gospodarska organizacija v občini, ki spada v industrijsko skupino. »Smreka« se bo večji meri preorientirala na proizvodnjo amblaže in povečala proizvodnjo za 13,5 %. Podjetje bo svoje zmogljivosti povečalo z nabavo novega polnožarnenika.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Najpomembnejši dogodek tedna je odhod podpredsednika Zveznega sveta Edvarda Kardelja na tritedenski obisk v skandinavске države. Podpredsednik Kardelj je začel z obiskom v Danski. Brez dvoma bo ta obisk velikega pomena. Prispeval bo k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in sodelovanju. Tovariš Kardelj je pred obiskom izjavil, da je zadovoljen, ker bo ponovno obiskal skandinavске dežele, se sestal z njihovimi voditelji in izmenjal z njimi mnenja o zadevah, ki zanimajo našo državo.

V Washingtonu je namadoma umrl bivši zunanji minister ZDA John Foster Dulles v starosti 71 let. Za rakom je bolehal že od leta 1956. Sodobna medicina mu ni mogla ohraniti življenja. Kot zunanji minister pa je odstopil 15. aprila leta 1953. Bivšega zunanjega ministra ZDA so pokopali z najvišjimi državnimi častmi. Poleg drugih se je pogreba pokojnega Dullesa udeležil tudi zunanji minister Sovjetske zveze Gromiko.

Britanski zunanji minister Lloyd je v razgovoru z nekim dopisnikom v Ženevi izjavil, da je treba imeti

Za pravno službo pri občinah

V Ljubljani je bilo 19. maja posvetovanje tajnikov občinskih ljudskih odborov ljubljanskega okraja. Skupno so skušali najti vzroke težavam, ki se tu pa tam pojavljajo pri delu ljudskih odborov. Med drugim so tudi govorili o nacionalizaciji zemljišč in o problemih, ki se s tem v zvezi porajajo. Nadalje pa so se pomudili ob vprašanju pravne službe pri ljudskih odborih in OLO. Velikokrat se je že zgodilo, da so morali državljani pri iskanju pojasnil na ljudskih odborih prerupati več sob in vsak uradnik jih je skušal poslati drugam. To nikakor ni pravilno in stranke se upravičeno pritožujejo. Če bi sedaj uvedli v ljudskih odborih tako imenovano pravno službo, bi bilo nepotrebno letanje in povpraševanje strank odpravljen. Vsa potrebna pojasnila in dokumente bi kaj hitro dobili, v večjih industrijskih središčih pa naj bi ta pravna služba državljane zastopala tudi na sodiščih in različnih pravnih sporih.

Kakšna naj bi bila organizacija te pravne službe, je sedaj še težko reči. Vsekakor pa bo na podeželju v začetku morala zaradi pomanj-

kanja kadrov zavzeti manjši obseg kakor v mestih. Zaenkrat se tudi še ne ve, kako naj jo organizirajo občine na področju Ljubljane ali naj imajo vsaka svojo ali skupno pri mestnem svetu. Za sedaj je bilo sklenjeno, da bodo pričeli pravna služba uvajati najprej na podeželju, OLO pa bo uveljeval še posebno posvetovalnico, ki bo pomagala z navstavitvijo pravnim službam na občinah.

PEVSKI FESTIVAL V KOČEVJU

Svet Svobode in prosvetnih društev občine Kočevje bo priredil v počastitev 40-letnice KPJ pevski festival, ki bo 7. junija ob 15. uri popoldne v Šeškovem domu. Sodelovalni bodo: pionirski pevski zbor osnovne šole Ribnica, mladinski pevski zbor osnovne šole Ribnica, moški pevski zbor z Gregorja, moški pevski zbor iz Sodražice, moški oktet iz Ribnice, pionirski pevski zbor osnovne šole »Mirka Bračiča«, mladinski pevski zbor osnovne šole »Jožeta Šeška« in gimnazije iz Kočevja ter godba na pihala Svobode Rudnik.

Pevski festival bo obsegal partizanske in revolucionarne pesmi in nekaj narodnih pesmi. Zamiel prireditelja o pevskem festivalu v Kočevju moramo pozdraviti. Vsem nastopajočim želimo mnogo uspeha, poslušalcem pa lep glasbeni užitek.

VREME

Precej nestalno vreme s pogoštimi padavinami. Pričakujemo, da bo deževalo 29. maja, 1. in 2. junija in okrog 5. junija.

Pred uveljavitvijo tarifnih pravilnikov

Na zadnji razširjeni seji Občinskega komiteja ZKS Kočevje, na kateri so bili poleg članov komiteja tudi sekretarji osnovnih organizacij ZK, so v posebni točki dnevnega reda razpravljali o sprejemanju tarifnih pravilnikov v občini.

Uvodne misli je povedal in razpravo vodil tajnik občinskega sindikalnega sveta Rudi Orel. Dejal je, da s tem, da je delavski svet sprejel tarifni pravilnik, delo še ni končano. Potrebno je soglasje zbora proizvajalcev ObLO in sindikalnega foruma. Sindikalni svet je tudi pripravljen seminar, na katerem so predlagali pripravljalni postopek in drugo, kar je potrebno za sprejem novih tarifnih pravilnikov.

Težnja po vseh podjetjih je, da se povisajo tarifne postavke in le težko kolektivni razumejo, da je treba prenehati z administrativnim nagrajevanjem ter da je osnova za plačilo doseženi dohodek podjetja. Razen nekaj izjem so povsod najprej določili tarifne postavke, nato šela ugotavljanje lanske čistit dohodek in

razmerje med vsoto, ki bo izplačana za osebne prejemke in skladi podjetja.

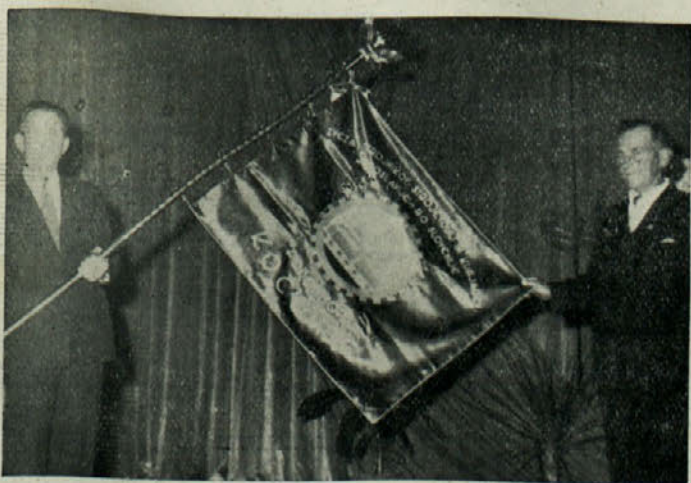
Od 53 novih tarifnih pravilnikov, ki morajo biti predloženi do konca meseca, jih je predloženih šele 6. (takrat, ko bo to objavljeno verjetno že več). Tarifne postavke bi se v večjih podjetjih povisale: Rudnik za 16, KGP za 15 in »Avto« za 36 odstotkov. Ni na mestu, da se vodilnim uslužbencem v sorazmerju z delavci previsoko zvišujejo tarifne postavke.

Nerazumljivo je tudi mnenje nekaterih kolektivov, ki pošiljajo tarifni pravilnik samo občini ne pa tudi sindikalnemu forumu, čeprav oboja samostojno in povsem enako pravno odločata, oziroma dajeta soglasje k tarifnim pravilnikom.

V razpravi so navzoči poudarili, da je premajhna zavest kolektivov in zato tudi njihova ocena glede možnosti zviševanja osebnih prejemkov ni vedno realna. Dvigniti nominalne (v dinarjih) plače, ne pa realne, ima lahko za naše gospodarstvo hude posledice. Denarja bi bilo več kot blaga in cene bi se dvignile. Naša družba pa bi tega ne dovolila in bi v primeru, če bi kolektivni le ne razumeli tega, administrativno določila osebne prejemke.

Udeleženci razprave so bili tudi mnenja, da se nesme vsklajevati tarifne pravilnike z nekim občinskim povprečjem, temveč mora biti tarifni pravilnik rezultat nivoja produktivnosti dela vsakega posameznega podjetja.

Kočevska občina se v razmerju z okrajnim povprečjem nekajkrat počasneje razvija. Da pa se približamo okrajnemu povprečju, mora občina računati tudi na sklade podjetij in zato ni vseeno, koliko sredstev bodo gospodarske organizacije določile za svoje sklade. Združevanje sredstev v okviru komunke bo v bodoče dobilo še trdnjšo osnovo. Da bi kolektivni opravičili povisvanje tarifnih postavk, so popravljali

Minulo nedeljo je Društvo strojnikov in kurjačev pri rudniku Kočevje, razvilo prvi tovrstni prapor v Jugoslaviji. Poleg članov so bili pri razvijanju navzoči tudi gosti iz Ljubljane

Zunanjepolitični komentar

TRIDESET MILLIARD

Ne bi se dosti uštel, če bi dejali, da je danes najvidnejša in najbolj popularna politična osebnost Latinske Amerike mladi kubanski predsednik vlade Fidel Castro. Njegov zadnji nastop v argentinski prestolnici Buenos Aires pred zbranimi delegati 21 ameriških držav pa ni zbudil pozornosti zgolj zaradi njegove romantične revolucionarne preteklosti marveč tudi sprito izjav pred Komitejem 21 ameriških držav. Po njegovem mnenju bi moral »velikan« seveda — ZDA dati najmanj 30 milijard dolarjev v prihodnjih 10 letih za razvoj nerazvitih latinsko-ameriških držav. Menda so na zasedanju vsi prisotni delegati potihem prikimali razen predstavnikov ZDA, vendar je morala kubanska delegacija umakniti svojo resolucijo, ki je vsebovala ta Castrovo predlo. Veliko dežel, zlasti tistih majhnih iz Srednje Amerike, si pač ne upa še glasno izraziti svojega mnenja vprčo ameriških zastopnikov, saj je njihov obstoj v precejšnji meri odvisen od dobre volje silnega velikan. Vendar pa so kljub obzirnosti do ZDA prišli tudi na tem zasedanju na dan nekatera boleča vprašanja, ki tarejo dežele Srednje in Južne Amerike.

Večina teh dežel je nerazvitih, dasi imajo velike možnosti za svoj razvoj sprito obilnih naravnih bogastev. Toda primanjkuje jim potrebnega kapitala za velike investicije. Ameriški kapital, ki v večini latinsko-ameriških držav drži ključne položaje, zlasti v najbolj donosnih gospodarskih vejah v svojih rokah, je pravzaprav malo storil za vsestranski razvoj in napredek teh dežel. Čeprav se je priložnost zasebnega kapitala v zadnjih štirih desetletjih iz ZDA v te dežele podvojil, vendar ne rešuje njihovega perečega stanja. Nasprotno, včasih celo zavira gospodarski razvoj držav tega področja. Uradna statistika ZN kaže presenetljive podatke, iz katerih je videti, da zasebni kapital izvele vsako leto za pol milijarde več dolarjev čistega dobička, kakor pa priteče letno novih investicij iz tujine. Zadnja gospodarska kriza je prav tako silno prizadela te države, saj so to v glavnem izvoznice surovin. Padec cen surovin na svetovnem, zlasti pa na ameriškem trgu je deželam Latinske Amerike prizadel več škoda kakor pa znaša vsa ameriška pomoč. Nič čudnega torej, če se pojavljajo takšni glasovi, kot Fidel Castro, ki terjajo večjo pomoč od ZDA. Istočasno pa se z nezaupanjem do zasebnega kapitala pojavljajo tudi glasnejše zahteve, naj bi razvoj teh dežel kreditirali mednarodni organi, po možnosti OZN. Tako bi se te dežele izognile neznoznemu političnemu pritisku, ki redno spremlja priliv tujega zasebnega kapitala ali enostranske državne pomoči.

Na zasedanju gospodarske komisije ZN za Latinsko Ameriko pa se je ta teden pojavil tudi predlog, po katerem naj bi ustanovili skupni trg držav Latinske Amerike.

Vse to sodi v okvir krčevitih naporov manj razvitih dežel, da premostijo razlike v gospodarskem razvoju, da se gospodarsko in s tem tudi politično osamosvojijo, da si resnično zagotovijo boljšo prihodnost. To pa je mogoče le prek dejanske nesebične pomoči, ki bi jo dajali posebni mednarodni skladi.

Martin Tomažič

Občina Sodražica je lepo praznovala

Proslava občinskega praznika v Sodražici se je začela že v soboto 23. maja. Zvečer je bila v domu Partizana zelo uspešno prireditve v počastitev praznika, katere se je udeležilo veliko ljudi. V nedeljo, 24. maja, se je Sodražica prebudila v prazničnem razpoloženju. Vihrale so zastave, središče Sodražice pa je bilo tega dne še posebno živahno in polno ljudi.

Kmalu po osmi uri je bila v prostorih osnovne šole slavnostna seja ObLO. Odbornikom in gostom, med katerimi je bil tudi podpredsednik OLO, Janez Pirnat, je govoril predsednik občine Danilo Šamsa. V daljšem govoru je obudil spomine na težke dni NOV in vlogo Sodražice v tistem času. 11. maja 1942 so padle prve žrtve okupatorja v Sodraški dolini. Fantje in moške iz naše doline so v precejšnjem številu odhajali v partizane že v prvih mesecih 1942. Na večer, 25. maja, so partizani prvič v večjem številu prišli v svobodno Sodražico. Italijanski karabinerji so se morali zaradi pritiska partizanskih enic umakniti. Potem pa so začeli Italijani z bombardiranjem. Dan za dnem so sejala letala bombe nad svobodno ljubno Sodražico, je dejal med drugim tovariš predsednik.

Potem je govoril o velikih žrtvah prebivalcev za obnovu uničenih domov in ter uspehih, doseženih na raznih področjih, pri komunalnih delih itd. Tovariš Šamsa je tudi dejal, da sodebno občinski praznik rojstni dan maršala Tita. »Letos praznujemo tudi 40-letnico ustanovitve KPJ, katero proslavlja po vsej domovini, tako tudi pri nas.«

V imenu OLO Ljubljana je čestital odbornikom in vsem občanom za občinski praznik Janez Pirnat. Dejal je, da je letos, ko praznujemo 40-letnico KPJ, prav, da se ob takih prilikah spomnimo tudi težav, ki smo jih prebili v času NOV. Nadalje je dejal, da ljudje danes sami odločajo, kako bodo živeli, delovali

ljudje po podjetjih si sami krojijo usodo in zaslužek. Brez dolgoletnega boja komunistov v stari Jugoslaviji, brez številnih borcev, predvsem pa tistih, ki so takoj v začetku stopili v boj proti sovražniku, ne bi imeli tega kar imamo danes. Tovariš Pirnat je na kraju zaželel, da bi občina kot celota uspešno napredovala.

Po seji se je na cesti razvil sprevod na čelu z gasilci, mladinci predvojaške vzgoje, zastavami, pionirji in precejšnjim številom prebivalcev po Sodražici na pokopališče. Tu je bila pred spomenikom padlih v NOB žalna slovesnost z govorom petjem moškega pevskega zbora, pionirskega pevskega zbora in recitacijami. V imenu organizacije ZB je govoril Stane Vesel. Obudil je spomin na padle žrtve in njihov prispevek za svobodo. Žalni slovesnosti je prisostvovalo precej ljudi.

S ipokopališča so šli ljudje v osnovno šolo na otvoritev razstave predvojnega, medvojnega in povojnega dela KPJ. Razstavo je odprl v imenu kočevskega muzeja, skoro vse razstavne predmete je prispeval muzej iz Kočevja, Peter Šobar. V kraj-

REZULTATI SINDIKALNE TEKMOVANJA

Odborja:	Odigrani tekmi	Dobitni seti	Izgubljeni točki
ObLO	4	8	0
Zidar	4	8	1
KGP	5	9	4
Tegon	2	2	3
Auteks	5	3	6
Obtrniki	4	2	7
Dom	5	2	8
Kemična	3	2	6

ŠAH:

Tegon 21,5 točk. ObLO (a) 21,5, Rudnik 21,5, Auteks 17,5, KGP 15, ObLO (b) 12, Zidar 11,5, Obtrniki 10,5, Kemična 9,5 in Dom 9,5 točk. Tekmovanje se še nadaljuje.

Gradbeni inženirji in tehniki v Kočevju

Preteklo soboto in nedeljo je bil v Kočevju redni letni občni zbor Društva gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije. Razen članov društva se je zboru udeležil še državni podsekretar za industrijo, ing. Vladimir Čadež, predsednik domače občine, sekretar občinskega komiteja ZKS, direktorji podjetij in drugi.

Na sobotnem delu zasedanja zbora so imeli krajše referate: Boris Mikoš o gospodarstvu v občini, ing. Milan Bižal o urbanističnem načrtu mesta Kočevja, ing. Bojan Tauček iz Ljubljane o idejnem projektu rekonstrukcije ceste Škofljica—Kočevje.

Sekretar občinskega komiteja ZKS, tov. Mikoš, je najprej dejal, da se je gospodarstvo v Kočevju začelo razvijati po vojni na popolnoma uničenih predvojnih kapacitetah. Razvijati se je začelo predvsem ob naravnih pogojih in tradiciji. Obnovljen je bil rudnik, na zemljiških površinah, ki so jih zapustili Nemci, sta nastali močni državni posesti, Kmetijsko gozdarsko poselstvo in poslasto »Snežnik«. Ker smo sredi gozdov, se je razvila lesna industrija, za potrebe prevoza lesa pa gozdno avtopodjetje, sedaj »Avto«. Za gradbena dela pa je bilo ustanovljeno SGP »Zidar«. Kasneje se je razvila še kovinska obrt. V senci vsega tega razvoja pa je nastajala uslužnostna obrt, ki ji v zadnjem času dajemo večji poudarek.

Značilno za kočevsko občino je značaj lastništva. Lani je družbeni sektor ustvaril 91 % vsega družbe-

nega proizvoda in 86 % narodnega dohodka. Družbi je dal socialistični sektor 912 milijonov, zasebni pa samo 33 milijonov. V smer še močnejše krepitve družbenega sektorja se vlagajo tudi investicije.

K napredku gospodarstva bo v prihodnje prispevala dograditev kemične tovarne, rekonstrukcija lesnopredelovalne industrije, v kmetijstvu pa živinoreja.

O referatu ing. Milana Bižala in ing. Taučeca bomo podrobneje poročali v prihodnjih številkah našega lista.

Udeleženci zbora so si v Kočevju ogledali še nekatere gradnje in podjetja.

Gradbeni inženirji in tehniki na občnem zboru v hotelu Pugled

ših besedah je orisal pomen razstave in jo potem odprl obiskovalcem.

Tega dne je prišlo v Sodražico več uglednih gostov, med njimi član CK ZKS Matija Maležič, narodni heroj Stane Semič-Daki in drugi. Zelo je bil obiskan Dom na Travnici gori. Veliko ljudi si je ogledalo razstavo in so se o njej zelo pohvalno izražali.

25. maja so nadaljevali s praznovanjem. Na programu so bili izleti. Tako so delovni ljudje sodraške občine proslavili svoj praznik. Letos so ga slavili že šestič. Občinski praznik je dobil že tradicijo. Ob tej tradiciji pa se vzgaja naša mladina.

Vodovodi in kanalizacija v sodraški občini

Iz poročila komisije za male asanacije pri Obč. org. RK smo imeli priliko ugotoviti, da je imela komisija za male asanacije s sodelovanjem ObLO uspešno delo, ker so bila izvršena sledeča dela:

Dograditev vodovoda Črnc, ki se gradi v dveh etapah. Skupna vrednost gradnje znaša 4.600.000 din. Prispevek občine znaša 1.200.000 dinarjev, 3.400.000 pa so prispevali člani s prostovoljnim delom in prispevkom v lesu.

V Zamostcu je bila izvršena kanalizacija v vrednosti 200.000 dinarjev; dotacija ObLO znaša 100.000 dinarjev, ostalo so pa ljudje izvršili s prostovoljnim delom, vozniki itd. V Sodražici je bila napravljena dodatna priključitev vodovoda v vrednosti 1.600.000 dinarjev, kar so prebivalci prispevali v celoti sami. V Preski in Sinovici je bilo zgrajeno zajetje z črpalnim rezervoarjem v vrednosti 200.000 din. Prispevek občine za material, cement in betonsko železo znaša 20.000 din, ostalo v vrednosti 180.000 dinarjev pa so prispevali vaščani sami s prispevki in prostovoljnim delom. V vasi Brinovica so zgradili črpalni rezervoar v vrednosti 200.000 dinarjev. ObLO je prispeval 80.000 dinarjev, ostali znesek 120.000 pa so prispevali vaščani s prostovoljnim delom in prispevki.

V Loškem potoku se nadaljuje gradnja vodovoda, glavnega voda v vas Retje in izkop rezervoarja v skupni vrednosti 12.500.000 din. Prispevek družbe znaša 12.000.000 prostovoljno delo pa 500.000 dinarjev. Kanalizacija v vasi Hrib je predvidena v vrednosti 280.000 dinarjev, prispevek občine 130.000 din, 150 tisoč din pa bodo znašali prostovoljni prispevki.

V letu 1959 je predvidenih več nadaljevanj započetih gradenj in dovršitev, kar bo možno v okviru finančnih možnosti. Dokončna dograditev vodovoda z dodatnim zajetjem in črpalnimi napravami v Sodražici, v znesku 1.200.000 din, nadaljevanje gradnje vodovoda na

Prva seja delavskega sveta „Zidar“

V soboto je bila prva seja novoustanovljenega delavskega sveta Splošnega gradbenega podjetja »Zidar« v Kočevju. Za predsednika DS je bil izvoljen delavec-zidar Anton Jurkovič. V upravni odbor podjetja pa so izvolili devet članov.

Na slavnostni seji so bili poleg prisilne uprave prisotni tudi državni podsekretar za gradbeništvo, predsednik ObLO Janez Rigler, predsednik občinskega odbora SZDL Nace Karničnik, ljudski poslanec Karel Grm, predsednik občinskega sindikalnega sveta, tajnik tega sveta, direktorica podružnice Komunalne banke, zastopniki kolektivov in drugi.

Ko je delavski svet z glasovanjem pristal, da prevzame vodstvo podjetja, se je v njegovem imenu novi direktor, ing. Lojze Blenkuš, še posebej zahvalil ljudski oblasti, ki je s sredstvi pomagala podjetju iz največjih težav, prisilni upravi in vsem ostalim, in prečital sklep, s katerim se delavski svet obvezuje, da bostori vse za napredek podjetja in si pridobil veljavo, ki jo je že imelo.

Iskreno se željam kolektiva »Zidarja« pridruživati vsi in prepričani smo, da bo podjetje v marsičem doprineslo k nadaljnji izgradnji našega mesta in s tem boljše življenje vseh nas.

Kakor je iz poročila razvidno, so preteklo leto posvetili veliko pozornosti ureditvi naših vasi, za boljše preskrbo s pitno vodo in higieno na vasi. S tem se bo dvignilo tudi zdravstveno stanje prebivalstva, teh krajev.

Na prvi seji delavskega sveta pri »Zidarju« je o vlogi delavskega upravljanja, govoril član dosedanje prisilne uprave Alojz Žagar

Razvoj je odvisen od kmetijstva!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nadaljnji razvoj gospodarstva v sodraški občini je v veliki meri odvisen od razvoja kmetijstva. Povedati je treba, da se preživlja s kmetijstvom okoli 70 % prebivalcev.

Glede živinoreje govori plan, da se številčno stanje goveda ne bo povečalo, izboljša pa naj se kvaliteta živine in poveča množnost. Predviden je povečan izvoz plemenke živine v druge republike in inozemstvo. Zadrženo poselstvo Draga se bo v letošnjem letu v glavnem preusmerilo na rejo pitane živine.

Združništvu nalaga družbeni plan povečanje kmetijske proizvodnje. V povečavi s kmetijskimi proizvajalci bodo zadruge sodelovale v proizvodnji z vložnimi sredstvi, to je s stroji, semeni, gnojili in odkupom kmetijskih pridelkov. V tem letu naj bi kmetijske zadruge posvetile več pozornosti pridelavi živinoreji. KZ Draga, Travniki in Hrib bodo morale skrbeti za čim boljše odbiro plemenke živine, posebno si vovrjave pasme, ki najbolj ustreza našim prilikam in pogojem. Pri kmetovalcih bo treba organizirati v večji meri rejo rodovniške živine, ki ima na trgu pravejšo ceno kot ostala živina. Zdrugam je potreben strokovni kader, s praktičnimi tečaji in predavanji pa bo treba usposobiti zadržnike za sodobno kmetijsko proizvodnjo.

Plan nadalje govori o gozdarstvu, gradbeništvu, trgovini, gostinstvu,

turizmu in obrti. Važen vir dohodkov prebivalstva je domača obrt, s katero se bavi okrog 300 izdelovalcev suhe robe. Ker je preskrba s primernim lesom še vedno pereče vprašanje, je treba izdelovalcem omogočiti nabavo zadostne količine cepkega in drugega lesa, potrebnega za izdelavo suhe robe.

Občinski proračun za leto 1959 predvideva 63.031.000 din dohodkov, tu je všteta tudi dotacija OLO za uravnoteženje proračuna, 6 milijonov 571 tisoč din, izdatkov pa prav toliko. Največ izdatkov je določenih za šolstvo in prosstvo — skupno 15.231.000 din, za socialno skrbstvo bo šlo 6.390.000 din, zdravstveno zaščito 4.418.000 din, itd. Tudi družbene organizacije in društva bodo prejele precejšen znesek za svoje delo — skupno 2.400.000 din.

S sodelovanjem vseh občanov bo lahko družbeni plan v celoti uresničen, s tem da bodo dani pogoji za nadaljnji razvoj gospodarstva.

Proslava v Papežih

Zaradi slabega vremena je bila mladinska proslava 40-letnice SKOJ pri Taborski steni in v Papežih preložena na naslednjo nedeljo, 31. maja. Ves spored, odhod avtomobilov in ostalo je nespremenjeno.

Mladino in vse ostale vabimo k številni udeležbi!

Pripravljalni odbor

Karel Oražem:

Po razstavi 40 let KPJ

Listamo po straneh spominske knjige, v katero zapisujejo udeleženci razstave iz 40-letnega obdobja KPJ svoje vtise. Tako je zapisano na neki strani:

»Razstava, katero sem si ogledal 10. maja v Oslinici, mi je bila zelo všeč tako po dokumentaciji in glede organizacije. Vso zahvalo in priznanje je treba dati organizatorjem razstave, ki prikazuje zgodovino delavskega razreda, revolucijo in socialistični razvoj pri nas. Ta razstava naj bi šla v vsako našo vas.«

Ko sem prebral laskavo pohvalo razstavi in njenim organizatorjem, sem si natančneje ogledal razstavljene predmete razstave, ki je bila odprta 24. in 25. maja v Sodražici. Poizkušal vam bom vsaj v glavnem opisati razstavo.

Razstava je razdeljena na tri dele: prvi prikazuje delo KPJ o nastanka od leta 1941, drugi obdobje NOV, tretji del pa povojno graditev socialistične Jugoslavije. Na prvem panoju stojala za slike si lahko ogledamo utemeljitelja marksizma, fotografije s I. kongresa KPJ in druge zgodovinske fotografije. Takoj naprej je z dokumenti prikazan odpor delavskega razreda v Kočevju proti nasilju buržoazije nad vodilnimi komunisti. Na naslednjem panoju je prikazana stavka železni-

čarjev in rudarjev v Kočevju v aprilu in maju 1920. leta. Korak naprej in videli bomo kako je prikazana v dokumentih reakcija tedanje oblasti proti delavskemu gibanju v Kočevju leta 1920—1921. Dalje nam spet dokumenti zgovorno govorijo o strahu reakcije pred komunisti in kako se je ta bala komunistov.

Na naslednjem panoju so prikazane različne oblike boja proti vladujočemu režimu v stari Jugoslaviji. Večkrat zasledimo ime prvoborca za pravice delovnega človeka, Jožeta Šeska, kako so ga zasliševali in preganjali. Na sedmem panoju je prikazano delo KPJ pri organizaciji delavskega razreda in mladine v boju za pravice delovnega ljudstva v letih 1929—1934. Fotografije prikazujejo tovariše: Tita, Kardelja, Pijada in druge prvorce, ko prihajajo na čelo KPJ. Na naslednjem panoju je prikazano revolucionarno delo Jožeta Šeska, od leta 1928 dalje, takoj naprej pa fotografije kazenskega taborišča Bileča, Čebinovo, kjer je bil prvi kongres KPS in druge fotografije in dokumenti.

Z zanimivostjo si bomo ogledali

dokumente, ki govorijo o velikih tekstilnih stavki v bivši Horakovi tekstilni tovarni v Kočevju leta 1935. Ko smo si ogledali naslednji pano, kjer so prikazane različne oblike boja proti staremu jugoslovanskemu režimu, bomo korak naprej videli, kako je KPJ organizirala delavsko gibanje v Ribnici in drugih krajih na našem območju. Tu vidimo zapiski o prvih ustanovnih sestankih naprednih delavskih organizacij v Ribnici. S prikazom, kako se pripravljajo žene in dekleta na bližajočo se vojno, fotografija skojevcev iz Kočevja in Ribnice iz leta 1940 in drugih dokumentov, je zaključeno prvo obdobje revolucionarnega dela KPJ.

V drugem delu razstave, kjer je prikazano obdobje narodnoosvobodilnega boja proti okupatorjem in domačim izdajalcem, vidimo na panoju škofa Rožmana kako se rokuje z robljem Rosenjem, nadalje, kako se Rožman klanja italijanskim okupatorjem leta 1941 itd. Tu vidimo tudi vojne zločince Josipa Pravarja iz Loškega potoka, kako daje navodila okupatorjem za strožje postopanje proti pristašem narodno-

osvobodilnega gibanja v tem kraju. Potem se bomo ustavili pred fotografijami in dokumenti, ki kažejo razvoj osvobodilnega gibanja v Sloveniji in v naših krajih. Na naslednjem panoju vidimo prve borce za svobodo in skupino borcev Kočevskega bataljona leta 1942. Spet naprej vrsto fotografij prvih partizanov pri nas. Korak naprej se bomo zgrozili pred grozodejstvi fašistov, ki so jih počenjali nad slovenskim ljudstvom. Neka fotografija prikazuje, kako nese fašist glavo natakunjeno na kol nekega partizana. Zločin je bil storjen na Primorskem. Vidimo tudi slike internirancev.

Na naslednjem panoju bomo videli klavrn poraz italijanske vojske, takoj zraven pa je prikazan boj in padec turjaškega gradu in njegovih branilcev — belogardistov in druge zanimive fotografije iz tistega časa. Fotografije nam kažejo zasedanje zbora odposlancev v Kočevju leta 1943, miting v Dragi leta 1944 in drugo. Na naslednjih panojih se vrstijo fotografije in pisani dokumenti o II. zasedanju AVNOJ v Jajcu 1943, sodelovanje ljudstva v NOV in pomoč prebival-

stva partizanski vojski, boj partizanov v snegu in mrazu v zimih 1943—1944, fotografije Toneta Tomšiča, Ljube Šercerja in drugih prvoborcev. Nadalje sodelovanje jugoslovanskih prostovoljcev v španski revoluciji, več fotografij borcev iz NOV, kulturne prireditve partizanov itd. Na nekem panoju vidimo med drugimi tudi fotografije znane angleškega majorja Janesa, ki je živel med NOV med partizani, potem fotografije Kidriča in iz življenja partizanov.

Ko gremo še dalje po razstavnem prostoru, se nam pogled ustavi na iznakaženih žrtvah sovražnika in izdajalcev — fotografije domačih izdajalcev — fotografije žrtv na Turjaku, skeletni ljudi v nemških taboriščih — pretrsejo človeka do srca. Na naslednjem panoju je prikazano sodelovanje prebivalstva z novo ljudsko oblastjo. Na neki fotografiji vidimo na Gregorju šolo pod kozolcem v času NOV in drugo. Malo naprej nam govorijo dokumenti in fotografije o dnevi pred končnim zlomom okupatorja. Prišla je svoboda. Fotografije kažejo prihod osvoboditeljev v Kočevje, Ribnico in Ljubljano. Pred nam se odpre prvo obdobje ustvarjalnega dela od maja 1945 pa naprej v svobodni domovini. Številne fotografije nam govorijo o pestrosti raznoliškega dela na raznih področ-

jih kar vidimo na lastne oči, koliko smo zgradili novega v letih po osvoboditvi. Omeniti pa moramo dragocen prispevek k razstavi razrezyevnega majorja in prvoborca Venceta Drobniča iz Sodražice. Na dveh panojih so razstavljene originalni dokumenti iz NOV — propustnice, partizanski denar-boni, originalne slike iz NOV — prvih partizanov, razna potrdila, navodila, dokumentarni dopis referantu za letalstvo IV. operativne zone iz leta 1944, tovarišu Vencetu Drobniču in drugo.

Na razstavi si lahko ogledamo tudi rast nekaterih kočevskih podjetij — Ključavničarstva, KGP Kočevje, Rudnika Kočevja itd. Videli bomo tudi posnetke iz dela TVD Partizanov, zdravstvene službe v naših krajih itd. Naj zaključimo ogled razstave z vsticami, ki so jih drobne stoke pionirki zapisale v spominsko knjigo.

»Tudi meni razstava zelo ugaša. Pri sru me je kar stisnilo, ko sem na fotografijah videla, kako so črni fašisti zverinski mučili hrbte partizanov. In besede druge pionirke iz Sodražice: »Razstava mi je zelo všeč. Posebno mi bodo ostala v spominu taborišča in ranjenci, ki so morali umreti zaradi lakote in bede. Čeprav nisem jaz živila takrat, si hudo vojno živo predstavljam.«

Križanje v Papežih

Kadar koli me je pot zanesla v vas Papeži, ki leži ob izlivu rečice Belice v Čabranko, sem se ustavil pred osnovno šolo. Spoštljivo sem se odkril pred spominsko ploščo, ki so jo postavili v spomin žrtvam okupatorja iz okoliških vasi. S sočutjem sem prebiral imena pod naslovom: Papeži, Žurje, Balica, Bezgarji. Štiri majhne partizanske vasi, a koliko žrtve!

Z žalostjo za pobitimi partizani in veliko jezo na italijanske okupatorje pa sem prebral poslednje vrstice na plošči:

»Nečloveško mučeni od italijanskega okupatorja in na zid te šole pribiti so dne 8. avgusta 1942 darovali svoja življenja trije slovenski partizani, borci Kočevskega bataljona:

Zvonko Poje iz Polja pri Ljubljani, kapetan Miloš in Jože Jerše iz Kapele pri Brežicah.»

S tesnobo v srcu sem vsakokrat prehodil v mislih pot, po kateri so tistega usodnega dne šli Zvonko Poje in njegova tovariša. Vsakokrat me je obvladalo sočutje do križanih partizanov, ogorčenje do rahljev 20. stoletja pa je od trenutka do trenutka narasčalo.

Bilo je nekega avgustovskega jutra 1942. Po strmi stezi z Borovške gore po pobočju Glavice so se spuščali trije partizani. Iz redkega borovega gozdička so nekaj časa opazovali dolino pod seboj. Temnozeleni gozdi so obkrožali pisana polja, kolpa in Čabranka pa sta se modro svetili, kar je dolini dajalo poseben čar.

Naravnost pred njimi se je dvigal skalnati Risnjak, še dalje, kamor je neslo oko, so se lahno zibali temni gozdovi, zavetje vseh onih, ki so se zaklali, da bodo iz domovine pregnali okupatorja.

Dolina pod njimi je bila tiha in mirna. Nič ni kazalo, da se po njej šopirijo zemlje lačni tuji. In vendar je bilo nekaj, kar je dajalo dolini žalostno podobo. To so bili beli zidovi požganih vasi na obeh pobočjih, ki se spuščajo k Čabranki in Kolpi. Žalostno je bilo nad dolino; še sončni žarki so bili otožni.

Partizani so se spustili v samotno požgano vas Čačiči. Nikjer ni bilo žive duše, zato so se brez skrbi ustavili v zidovju požgane Pojetove hiše. Zakurili so si majhen ogenj, na katerem so si zavreli nekaj tople hrane. Po dolgem pohodu skozi širne kočevske gozdove so bili potrebni.

Sedeli so in razmišljali o načrtu, zaradi katerega so prišli v vas. Pregledali so morali položaj okrog italijanske postojanke, ponoči pa bi napadli kak samotni oddelak.

Dvajsetletni Zvonko se je zamislil. Bil je študent in sedaj, ko je bil na pogorišču hiše svojega strica, mu je bilo težko. Kadar je prišel iz Ljubljane na počitnice, je s svojimi vrstniki preletel vse košenice, na katerih so cvetele narcise, nje gove najljubše rože. Kje je sedaj ta vas, na katero ga veže toliko lepih spominov? Kje je njegov stric, kje njegovi ostali rojaki? Kam so jih odgnali nečloveški fašisti? Ni si znal odgovoriti.

Čeprav je bil še mladi, se je na prvi klic mučene domovine odzval in prijel za orožje. Bolela ga je usoda preganjanega naroda, a trdno je veroval, da ne bo več dolgo tako.

»Tovariša«, je dejal, »zidovi te, meni tako drage hiše, požgane vasi in nedolžne žrtve ne smejo biti pozabljene. Krivica vpije po masčevanju. V tej žalostni okolici prisegam, da se bom še naprej junaško boril. Prepričan sem, da za tako sveto stvar, kakor je svoboda, ni nobena žrtev prevelika. Vem, padlo bo mnogo ljudi, a ne zaman. Iz njihove krvi bo vstala, mora vstati nova svobodna domovina...»

Res je, tu smo samo trije, a naša volja, naša hrabrost in upanje v zmago morajo biti močnejši od vsakega orožja strahopetnega okupatorja. Trije smo, kljub temu pa moramo danes napasti Italijane. Tu bomo počakali do noči, potem pa se bomo spustili niže v dolino. Kraj za napad sem že izbral. Uspeh nam je zagotovljen.»

Tovariša sta se strinjala. Tudi njuni srca, ki sta prav tako občutili mržnjo do tučev, sta hlepleli po masčevanju. Napravili so še podoben načrt. Poveljstvo je prevzel Zvonko, ki je dolino bolje poznal. Žal pa so v svoji vni pozabili na previdnost. Mislili so, da v tem času ne bo v oddaljeno požgano vas nikogar, najmanj pa so se nadejali Italijanov.

Prav tisti dan pa so Italijani, ki se sicer niso skoro nikoli upali iz utrjenih postojank v Oslinici in Plešcih, napravili hajko na partizane. Obšli so vse okoliške hribe in se po brezuspešnem »lovu« poparjeni vračali skozi Čačiče. Ker so se bali, da jih ne bi kje iznenadili partizani, so hodili zelo previdno. Že z Glavice so videli dim, ki se je rahlo vil iznad požganih zidov. Tako so vas obkolili in se z največjo previdnostjo začeli približevati ruševinam. Plazili so se silno previdno, nič hudega sluteca trojica pa je še naprej delala načrte ob ognju, kjer si je pripravljala skromno okrepčilo.

Nenadoma so bila široka hlevska vrata polna režečih se Italijanov. Partizani so takoj spoznali, da iz tega obroča ni rešitve, zato so naperili puške proti vratom in čakali. Italijani pa so se z brzostrelkami korak za korakom približevali žrtvam. Med ožgano zidovje se je natlačilo toliko fašistov, da bi bil vsak odpor zaman. Padli so v roke sovragu. Italijani so jih zvezali in jih med kričanjem zrinili skozi vrata.

Sonce se je že nagnilo preko pol dneva, ko so z zvezanimi žrtvami zapustili požgane Čačiče. Šli so skozi požgane vasi in se naposled ustavili v Plešcih. Tam so z mučenjem nadaljevali. Krog njih se je znova strnil obroč okrog 150 mož močnega italijanskega oddelka in vsak je zapovrstjo, brez izbire sredstev mlatil smrti zapisane žrtve, dokler niso onemogle. Potem so z zaslivanje nadaljevali in v Čopovi gostilni je bila izrečena smrtna obsodba. Zvonko je priznal le eno: »Za slovensko zemljo in narod se borimo, vi se borite na svojih tleh, za svojega!«

Pred gostilno je stala kolona italijanskih avtomobilov. Motorji so polglasno brneli, ko je župnik Žigar jemal »slovo« od živih mrličev. Kapetan Miloš, znan mitraljezec Kočevskega bataljona, je zaskrbljeno sprgovoril: »Le moji ženi in otrokom sporočite, kaj je z mano. Žive v Zagrebu... to je vse kar imam povedati!«

Krvoloki so čakali kakor hijene. Kolona avtomobilov je krenila in drvela po prašni cesti proti Čabru, dokler ni zavila po mostu preko Čabranke na slovensko stran, v Papeže.

V Papežih so po kratkem oddihu zopet začeli zaslivanje ujetnike. Ubrali so novo pot. Z lepimi besedami so skušali izveči iz njih podatke, ki bi jim prav prišli pri uničevanju »banditov«. Obljubljali so jim svobodo, če jih popeljejo do taborišča njihovih tovarišev. Toda ves trud je bil zaman! Njihov vztrajni molk je mučil te jezil. Prijaznost, s katero so skušali doseči svoje namene, se je v hipu razkadila in njihovi obrazi so se spaccili v najgobje spake rahljev srednjega veka.

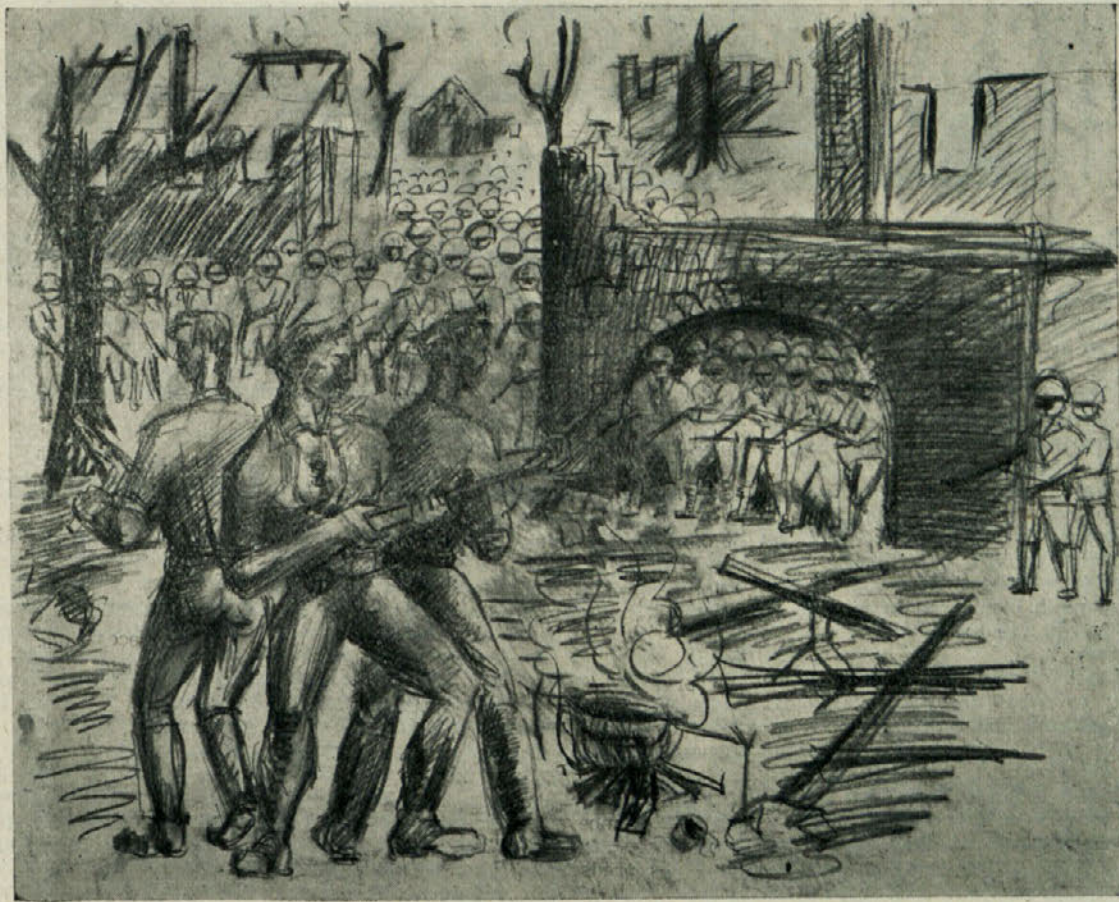
Pričeli so jih mučiti. Nekaj časa so jih spraševali, potem pa so jih zopet neusmiljeno bili. A vse mučenje, vse grožnje in obljube jim niso odprle ust. Slišali so le besede, s katerimi je Zvonko bodril svoja tovariša:

»Pokažimo, draga moja prijateljca, tem psom, da nismo strahopetci, da znamo tudi v najhujših mukah molčati. Če so nas že ujeli, ne dopustimo, da bodo naša usta izdala tovariše! Bolje je pretrpeti še tako hude muke, kakor pa z izdajstvom, ki nam ne bo nič pomagalo, očrnilo svoje duše in med narodom zazivimo kakor preklati izdajalci.«

S takimi in podobnimi besedami je dajal Zvonko pogum sebi in tovarišem, ko so jih že do kraja pobešni fašisti pribili na zid požgane osnovne šole in z zverinskimi mučenjem nadaljevali. Pripravili so jim poslednje muke, ki se jih je lahko spomnila samo njihova zverinska krvoločnost, in bili prepričani, da bodo na ta način omečili njihovo trdovratnost. Toda niti z besedico, niti z vzdihom niso križani partizani odgovorili. Nemo so prenašali vse muke, le s pogledom polnim mržnje so gledali svoje rahlje. Vedali so, da ne trpijo samo zase, ampak tudi za svoje drage, za svoje tovariše, za vso mučeno domovino! Čeprav so z vsakim utripom srca hrepeneli po življenju, jim ni bilo žal dati življenja za tako vzvišene cilje.

S poslednjimi močmi so gledali sonce, ki je zahajalo za Kraljevi vrh. Zavedali so se, da zadnjikrat gledajo ta prelepi košček slovenske zemlje, širni gozd — nezavzeto partizansko postojanko, od kjer se bo za gotovo razlila svoboda.

Zvonko je bil še vedno pri zavesti. Njegove misli so splevale k materi in na tihem se je od nje za vedno posloviljal. Spraševal se je, kako bo prebolela njegovo izgubo, saj je vedel, kako ga je ljubila. Rad

bi ji povedal nekaj besed v slovo, povedal bi ji, naj za njim nikar ne žaluje, saj je dal življenje za veliko, sveto stvar — za svobodo domovine. In končno bi jo rad poslednjič objel in poljubil...

Ni se bal zase. Težko mu je bilo, ko je gledal trpljenje tovarišev. Da bi si vsaj malo olajšal srce, je ponosno vrgel Italijanom, ki so še vedno silili vanj: »Zakaj nas mučite? Kaj bi radi? Bi radi uničili na lahek način naše tovariše? Mišliti ste, da bomo kaj izdali? Toda niti z mukami, niti z lepimi besedami ne boste iz nas iztisnili drugčega kot prezir! Nismo eni od tistih, ki bi takoj zapeli pesem izdajstva. Res je, trpeli smo, bolelo nas je samo telo, duše nam niste ubili. Mi bomo kmalu mrtvi, toda zavest, da nismo dali življenja zaman, bo še dolgo žive! In ta naša nepremagljivi duhi kipi v srcih vseh poštenih slovenskih ljudi. Pozabljajte, da ste ubili samo tri, da pa žive še tisoči in tisoči, ki so pripravljani masčevati nas. Zapomnite si samo eno: Na naši zemlji se ne boste več dolgo šopirili!

Vidite močnega zeleni gozd nad dolino? To je naša nezavzetna trdnjava. Izza njenih meja se bo pripodil vihar, ki vam bo polomil ohole vratova. Smrt fašizmu — svobodo narodu!«

Pri zadnjih besedah mu je glas že pojemal. Italijani so osuplo gledali na zid pribitega mladeniča, ki si je po vsem tem še upal povedati jim v obraz take besede. Te besede so jih zbudile naravnost v srce, toda spoznali so, da stoji pred njimi junak, ki je treba z njim nekaj napraviti. Marsikateri Italijan pa si je v dnu srca moral priznati, da ni samo ta fant junak, da ni junaška samo trojica pred njimi visečih, ampak da je junaški ves slovenski narod in da so besede, ki jih je izrekel umirajoči ujetnik resnične, še preveč resnične!

Z zadnjimi pritrđilnimi pogledi sta tovariša toplo pogledala Zvonka. Bil jima je svetel zgled in ko sta videla njegovo neumrljivo junaštvo, tudi sam nista črnila, ko so jima lomili roke in noge.

Na bližnjem griču je zaropotala partizanska strojnica in kroglo so ostro sikale po italijanskih morilcih. Morali so pospešiti svoje morilsko delo, morali so hitro končati.

In tako so molče umrli vsi trije slovenski partizani z gorečo ljubeznijo v srcu do rodne grude in ljudstva. Še dolgo so se poznali na zidu rdeči krvavi madeži, ki so pripodili vihar, ki vam bo polomil ohole vratova. Smrt fašizmu — svobodo

narodu!«

Pri zadnjih besedah mu je glas že pojemal. Italijani so osuplo gledali na zid pribitega mladeniča, ki si je po vsem tem še upal povedati jim v obraz take besede. Te besede so jih zbudile naravnost v srce, toda spoznali so, da stoji pred njimi junak, ki je treba z njim nekaj napraviti. Marsikateri Italijan pa si je v dnu srca moral priznati, da ni samo ta fant junak, da ni junaška samo trojica pred njimi visečih, ampak da je junaški ves slovenski narod in da so besede, ki jih je izrekel umirajoči ujetnik resnične, še preveč resnične!

Z zadnjimi pritrđilnimi pogledi sta tovariša toplo pogledala Zvonka. Bil jima je svetel zgled in ko sta videla njegovo neumrljivo junaštvo, tudi sam nista črnila, ko so jima lomili roke in noge.

Na bližnjem griču je zaropotala partizanska strojnica in kroglo so ostro sikale po italijanskih morilcih. Morali so pospešiti svoje morilsko delo, morali so hitro končati.

In tako so molče umrli vsi trije slovenski partizani z gorečo ljubeznijo v srcu do rodne grude in ljudstva. Še dolgo so se poznali na zidu rdeči krvavi madeži, ki so pripodili vihar, ki vam bo polomil ohole vratova. Smrt fašizmu — svobodo

Sonce se s poslednjimi žarki osvetilo vrhove planin, nato jih je prekrila rdeča večerna zarja. Dolina je tonila v senco, tam ob potoku Belici pa je tanka plast zemlje iz delno pokrila Zvonka Pojeta, kapetana Miloša in Jerše. Zemlja je pokrila samo njihova telesa, vest o njihovem junaštvu, o strašnih mukah treh križanih partizanov pa so nosili valovi Belice dalje in dalje. Prav tako je splaval njihov napremagljivi duh nad oblake in govoril ljudem, kako je treba za svobodo in domovino umreti.

Posmrtni ostanki vseh treh junakov počivajo na pokopališču v Čačičih, tam, od koder so tistega usodnega dne gledali v zasluženo dolino. Poklonimo se spomenu velikih junakov! Hvala vam za vašo veliko žrtev! Vaše vsliko darovanje na oltar domovine je rodilo stoteren sad. Tudi vaša kri, vas križanih, je bila masčevana. Iz svobodnih gozdov se je razlila partizanska vojska in pometla z zadnjim sovražnikom iz naše tako težko preizkušene domovine...

Naj slava večna borcem trem doni, v spominu trajnem naj ostanejo vse dni!

Napisal Jože Mrle
Ilustriral Stane Jarm

KOLENDAR
Sobota, 30. maja — Milica
Nedelja, 31. maja — Angela
Ponedeljek, 1. junija — Rajčovan
Torek, 2. junija — Velimir
Sreda, 3. junija — Pavla
Četrtek, 4. junija — Franc
Petek, 5. junija — Ferdo

GIBANJE PREBIVALSTVA

LOŠKI POTOK
Rodila je Debeljak Marija, gospodinja iz Malega loga 56 — dečka Janka.

Umrli sta: Turk Milan, otrok iz Retij 76, star 3 mesece in Lavrič Antonija, rojena Debeljak, socialna podpiranka iz Segove vasi 26, stara 86 let.

SODRAŽICA
Rodila je Rus Ivana, gospodinja iz Sodražice 35 — deklico Eriko.

RIBNICA
Poročili so se: Babič Stane, delavec iz Ribnice 247, star 26 let in Ogrine Marija, delavka iz Dan 10, stara 25 let; Oražem Jože, delavec iz Bukovnice 7, star 28 let in Trdan Anica, delavka iz Jurjevice 10, stara 24 let; Čampa Janez, kmet iz Otavice 9, star 28 let in Hočevar Marija, poljedelka iz Lipovca 6, stara 22 let.

V Ljubljani so rodili: Kranjec Danijela, delavka iz Ribnice 172 — dečka Draga; Ložar Anica, frizerska pomočnica iz Ribnice 43 — deklico Nuško; Vesel Pavla, gospodinja iz Ribnice — deklico Ivanko in Vidervol Angelca, trgovska pomočnica iz Ribnice 37 — deklico Veroniko.

Umrli je Gornik Angela, rojena Tanko, preužitkarica iz Zlebiča 36, stara 71 let. V Ljubljani je umrl Franc Gorše, upokojenec iz Ribnice 201, star 64 let.

DOBREPOLJE
Poročila sta se: Andoljšek Aleksander, kurjač iz Trnja 2 pri Trebnjem, star 26 let in Miklič Marija, delavka s Ceste 64, stara 22 let.

Umrli sta: Hočevar Marija, roj. Kastelic, gospodinja iz Podgore 9, stara 70 let in Mlakar Anton, upo-

kojenec iz Bruhanje vasi 25, star 63 let.

DOLENJA VAS
Rodile so: Henigman Karolina, gospodinja iz Rakitnice 22 — deklico Anico; Koren Ana, gospodinja iz Grčaric 2 — deklico Nevo in Bojc Franciška, gospodinja iz Dolenje vasi 112 — dečka Mirka.

Umrli je Kos Bojan, otrok iz Dolenje vasi 41, star 23 dni.

VELIKE LAŠČE
Poročili so se: Juvanc Jožef, kmetovalec iz Zgončega 3, star 30 let in Škulj Ana, kmetovalka iz Adamovega 6, stara 29 let. V Ljubljani pa sta se poročila Ciberle Janez, strojni ključavničar iz Vodice pri Ljubljani, star 24 let in Lunder Darinka, zobna asistentka iz Dolnjih Podpoljan, stara 20 let.

Umrli sta: Zajc Janez, osebni upokojenec iz Kneja 10, star 84 let in Oblak Angela, roj. Rigler, gospodinja iz Riglja pri Ortnoku, stara 76 let.

KOČEVJE
Poročili so se: Svetličič Albin, strojni vozač iz Kočevja, Rudnik, samski blok, star 30 let in Sešek Slavka, delavka iz Zelnj 2, stara 31 let; Zibar Anton, mizarski pomočnik iz Kočevja, Reška c. 13, star 22 let in Jurjevič Ana, delavka iz Vrha 2, stara 22 let.

Rodili sta: Zameđič Terezija, delavka z Mahovnika 28 — deklico Dragico; Colnar Ida, gospodinja z Brega pri Kočevju 9 — dečka Bogdana.

Umrli je Šafar Jože, delavec iz Mozija 10, star 31 let.

KINO
JADRAN, Kočevje: od 29. do 31. maja ameriški barvni film »V mladosti življenja«, 3. in 4. junija italijanski film »Sedmi razred«, od 5. do 7. junija ameriški barvni film »Jezdiš so na zapadu«.

SVOBODA, Rudnik: 30. in 31. maja nemški film »Podanik«, 6. in 7. junija sovjetski film »Snežna kraljica«.

RIBNICA: 30. in 31. maja francoski mladinski barvni film »Nena-

vadna pravljica«, 6. in 7. junija jugoslovanski film »Ne obračaj se sinko«.

SODRAŽICA: 30. in 31. maja francoski film »Oče, mama, služkinja in jaz«, 6. in 7. junija ruski barvni film »Vesele zgodbe vojaka Brovknac«.

LOŠKI POTOK: 31. maja mehiški film »Poslednja želja«, 7. junija italijanski film »Vila Borghese«.

VELIKE LAŠČE: 30. in 31. maja ameriški film »Kapetan Kopenick«, 6. in 7. junija češki film »Lažni car«.

DOBREPOLJE: 30. in 31. maja italijanski barvni film »Sentjerna:jska noč«, 3. junija poljski film »Kanal«, 6. in 7. junija ameriški barvni film »Poslednji iz plemena Komančev«.

PONIKVE: 4. junija poljski film »Kanal«.

KOČEVSKA REKA: 30. in 31. maja ameriški barvni film »Indijanski borec«, 3. junija ameriški film »Onstran v gozdu«, 6. in 7. junija ameriški barvni film »Prišel je iz Laramija«.

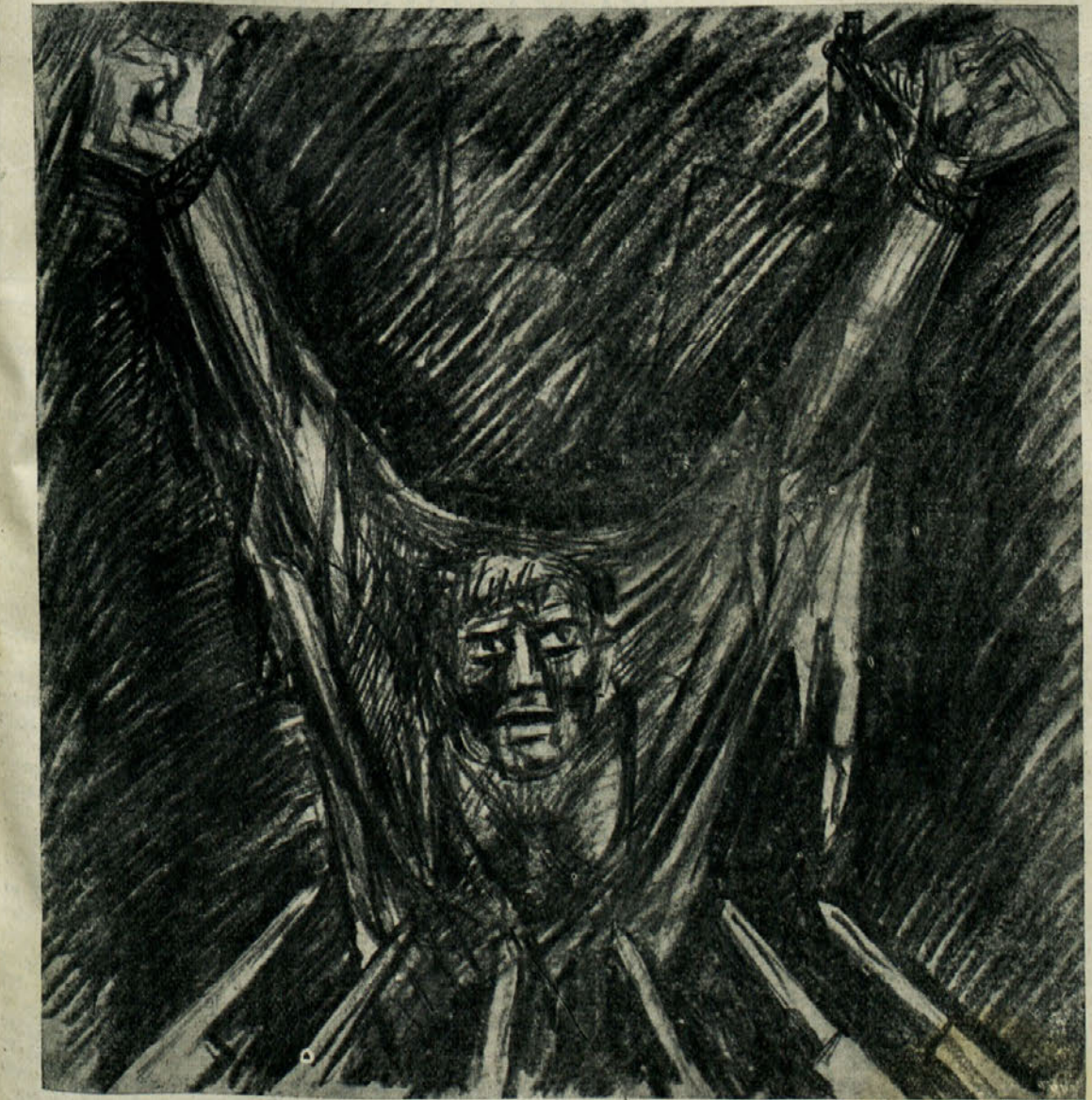
FREDGRAD: 30. in 31. maja italijanski barvni film »Verdi«, 6. in 7. junija mehiški film »Mladi Jurec«.

OSILNICA: 31. maja ameriški barvni film »Robert«, 7. junija ameriški barvni film »Richard Levjescrni«.

BROD NA KOLPI: 30. in 31. maja film »Dekle z 04«, 6. in 7. junija ameriški barvni film »Dame in potepuh«.

Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Matija Cetinski — Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14a, telefon 3-89. Naročnina je 400 din, polletna 200 din in je plačljiva vnaprej. Za inozemstvo je 800 din oziroma 2,5 ameriškega dolarja. Tekoči račun 600-713

1-265
pri KB, podružnica za Kočevje. — Poština plačana v gotovini. —

S slabo udeležbo smo razočarali pionirje

8. maja so ribniški pionirji proslavili 40-letnico ustanovitve KPJ, ki so jo združili s proslavo 100-letnice ustanovitve Rdečega križa. Izvedba proslave je bila v rokah naših prosvetnih delavcev, ki so nalogo uspešno opravili. Proslava je lepo uspela.

Prav zato, ker je bila proslava tako lepo pripravljena, udeležba pa nezadovoljiva, bi se rad obrnil na ribniško publiko, ki se ni potrudila, da bi z obiskom nagradila vložen trud naših pionirčkov in pionirk, ki so izvedli vse točke proslave samostojno.

Lepo in originalno izdelani plakati so nekaj dni poprej naznanili ribniškemu občinstvu, da bo proslava 40-letnice nekaj posebnega in originalnega. Malčki so hoteli pokazati širšemu krogu, kaj in kako so se naučili in kaj znajo.

Ob proslavi v akademijah smo v Ribnici vajeni, da je dvorana Partizana polna in to vedo tudi naši otroci. Če vemo, da je občinstvo Ribnice napredno in da so

bili Ribničani vedno v prvih vrstah, ko je šlo za napredne stvari, je bilo zato pričakovati polno udeležbo. Tudi pri nas je bilo tako. Zamislimo si razočaranje naših pionirčkov, ko so šli okoli 8. ure, ko je bila napovedana proslava začeli prihajati posamezniki v dvorano. Po četrturtnem zakasnenju se je nabralo v dvorani nekaj malega čez sto ljudi! Razumljivo je, da so malčki zgubili dobro voljo in da bi pri polni dvorani verjetno zaigrali še mnogo boljše.

Skozi ves program, od »Internacionalne«, ki jo je zapel pionirski pevski zbor, pa do konca se je vlekla kakor svetla nit slikovno recitacijski prikaz Kriste Kmetove z Župančičevima »Z vlakom« in »Dumom« ter pesmi »Drečnikom Andrejem«, »Veš poet svoj dolg?« pa zbornim petjem »Le vkup le vkup...« Skozi vse lepše in lepše slike pridemo do »Petindvajset nas je...«, da končamo proslavo z zbornim petjem »Lepo je biti v naši domovini mlad«. Poleg prav dobrega nagovora pionirja Nosana o pomenu Rdečega križa, ki ga je imel takoj na začetku proslave, smo gledalci imeli prijeten občutek, da so dali naši pionirji od sebe vse, da bi nam pripravili res lep kulturni užitek.

Lestvik

»KRČMARICA« V PREDGRADU
17. maja so v zadruženem domu v Predgradu gostovali člani igralne družine »Oton Župančič« iz Vinice z Goldonijsko komedijo »Krčmarica Mirandolina«. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička. Viničani so dobro zaigrali in želi zato živahno pohvalo.

Čestitali smo tovarišu Titu

Vedno sem si želela, da bi videla od blizu našega ljubljenskega tovariša Tita. Ta želja se mi je izpolnila, ko me je določila šola »Jožeta Šeška«, da bi zastopala kočevske pionirje v delegaciji slovenskih pionirjev, ki so mu šli čestitat za njegov 67. rojstni dan. Moram reči, da nisem bila še nikoli tako srečna kot tedaj, ko sem to zvedela.

Na pot smo odšli v sredo popoldne. Peljali smo se z motornim brzovlakom in smo v Beograd prispeli ob 10. uri zvečer. Drugi dan zjutraj smo se zbrali pionirji iz vse države v Titovem kabinetu. Kmalu nato smo se vsi skupaj odpeljali v Beli dvor. Tu smo bili sprejeti v veliki, lepi dvorani.

Nestrpno smo pričakovali tovariša Tita in ko je vstopil, je kar zagrmelo od ploskanja in vsi vprek smo klicali: Živio naš Tito! Na njegova znamenja smo prenehali ploskati in Maršal je imel krajši govor. Dejal je, da je sedaj naša glavna naloga učiti se, da bomo lahko izvrševali naloge, katere bomo nekoč sprejeli od starejših. Nato smo mu vsi po vrsti čestitali in mu izročili darila, tovariš Tito pa je vsakemu dal roko.

Mariborski pionirji so mu izročili velik album risb, pionirji iz Bohinje pa simbol alpinizma, okrašen cepin. Tudi jaz sem mu izročila šopek vrtnic in mu čestitala v imenu kočevskih pionirjev, za kar se je toplo zahvalil.

Potem smo vsi skupaj odšli na vrt, kjer smo bili pogosteni. Tovariš Tito je prišel posebej k vsaki skupini in se z njo pogovarjal. Usedel se je tudi za našo mizo. Skupaj smo zapeli pesmi »Mi se imamo radi« in »Lepo je v naši domovini biti mlad«. Želeli smo, da bi ostal pri nas še in še, pa je moral iti naprej, ker so ga vabile tudi druge skupine. Z vsako skupino se je tudi slikal. Pri Titu smo se zadržali ves dopolden.

V Beogradu smo si ogledali še grobnice narodnih herojev na Kalemegdanu in živalski vrt. Popoldne pa smo se z avtobusi odpeljali na Avalo. Tu smo si ogledali spomenik neznanim junaku. Hitro je minil dan in v jutru drugega dne smo se vrnili v Ljubljano.

Srečanje s tovarišem Titom je bilo moje najlepše doživetje.

Irena Bončina,
učenka VI. b raz.
osnovne šole »Jožeta Šeška«
v Kočevju

NOVICE

POSREDUJEJO

Pred kratkim sem bil v Ljubljani in sem na cestah videl miličnike, ki so imeli na levi strani bluze pripete črne tablice, na njih pa napisano z belimi črkami »Deutsch«, »English« in podobno. Čemu je to?

E. P. Osilnica

K nam prihaja vedno več tujcev in da bi ti vedeli, v katerem jeziku se lahko pogovorijo z miličnikom, imajo miličniki te tablice.

Sem velika ljubiteljica domačih in tujih popevk. Vem skoro za sleherni popevko, kdo je skladatelj in kdo poje. Posebno všeč mi je popevka »Na pohorski livadi«, ne vem pa, kdo jo je uglasbil. Mi boste pomagali?

M. B. dijakinja

Bomo. Popevko »Na pohorski livadi« je uglasbil Milo Vitek.

Dobil bi fotoaparata iz inozemstva, pa ne vem, če ga ocarinijo in koliko bi moral plačati.

H. C. Fara

Po novi uredbi se ocarini vsako blago, ki se prinese iz tujine. Carina pa se odmeri od vrednosti blaga. Fotoaparat pa je lahko vreden 2 tisoč ali 300 tisoč in ker ne navajate, za kak aparat gre, vam ne moremo dati točnega odgovora.

Veliko sem čitala o »Pohodu ob žici okupirane Ljubljane« pa me zanimajo podrobnosti o tem, še posebno, če so se kdaj udeležile tudi tekmovalke iz Kočevja. Rada bi vedela tudi za njihove naslove.

Marica P. Ribnica

Podrobnosti o tem veličastnem nastopu najdete v dnevnih listih, o kočevskih tekmovalcih pa bomo v naslednjih številkah poročali o rezultatih in drugem. Za naslove tekmovalk pa se obrnite na TVD Partizan Kočevje.

Alojz Komerički

Partija je bila močnejša

O tekstilni stavki leta 1935 v Kočevju

Zakon o zaščiti delavcev, je bil zares lepo napisan, vendar se ga po zaslugi domačih parazitov in tovarnarja samega niso držali. Tako na primer je \$ 10. določal, da se vsako delo čez 8 ur dnevno plača s 50 % pribitkom na normalno plačo. Nadalje je \$ 219 obrtnega zakona določal, da se delavcu v slučaju bolezni za prvih 7 dni plača polna običajna plača itd. \$ 220 istega zakona, je določal, da se delavcu plača odškodnina za čakanje na delu, ki ga povzročajo razne napake, okvara na stroju, pomanjkanje surovin itd. Češar delavec ni sam zakrivil — \$ 221 istega zakona pa je določal, da se delavcu, ki je bil pozvan na orožne vaje, izplača plača normalnega zaslužka štirih tednov. To je le nekoliko važnejših členov zakona o zaščiti delavcev. Namesto, da bi jih podjetnik upošteval je izgrajeval oz. uvažal svoje lastne zakone v obliki vsakodnevnih denarnih kazni, ki so bile delavcem pri izplačilu plač odtegnjene od že tako nesramno majhnega zaslužka.

Položaj zaposlenega delavstva — tako imenovanih pravih proletarcev,

ki je bil zaposlen v tovarni je bil naravnost obupen. V tkalnici je bilo mnogo delavk zaposlenih iz tako imenovanih vrst pol proletarcev in pravih kmetov, ki so v tovarni delale samo s tem namenom, da so se doma odtegnile poljskemu delu, ki je vsekakor bolj naporno kot tovarniško delo in da so si mesečne zaslužke shranjevale — kar so tudi lahko storile, kar so imele celotno oskrbo brezplačno doma. Te delavke, so od doma nosile inozemskim mojstrom jajca, piščance, maslo, klobase, šunko in podobno, samo da bi dobile dobro prejo na statve. Jasno je, da so inozemski mojstri za takšne usluge vedno dodelili dobro prejo, ki se ni trgala. Razumljivo je, da je bil zaslužek predvsem odvisen od dobre preje, od samega mojstra, da je hitro popravil okvaro na enem izmed strojev, ki jih je običajno imel vsak tkalec 3 do 4.

Plače so bile v vseh oddelkih v

2 tovarni zelo nizke, predvsem pa v tkalnici, kot sem že omenil. Po preteku brezplačne 14-dnevne učne dobe je delavec prejel po 50 para — kasneje po 1 dinar do 1.50 na uro, a največ do 2 dinarja. (Povem naj, da je takrat po kg kruha stalo 2 dinarja). Pri akordnem delu pa proletarci-delavci še teh zneskov niso zaslužili. Mimogrede naj omenim le-to, da so delavci na rudniku zaradi negativne konjunkturo na tržišču, delali le po tri dni v plačilni periodi, t. j. v 14 dneh, mesečno v celoti po 6 do 7 dni. Od tega 6 do 7-dnevna zaslužka je šlo polovico za razne odtegljaje: prispevek za socialno zavarovanje, bratsko skladnico in slično. Ostanek zaslužka pa ni mogel zadostovati za preživljanje številne družine, zato je tudi vsa mladina z materami iskala zaslužek v tej tovarni, katera je predstavljala tisti pravi proletarski in revolucionarni del delavstva. Kljub zaposlitvi celotne družine niso bili prejemki zadostni za najnujnejše potrebe družine. Kako neki naj bi bili? Naj navedem le en primer: delavka Jurc Antonija je prejela za 14-dnevno akordno delo 21 dinarjev (enaindvajset)! Nešteto je bilo primerov, ko je delavka za 14-dnevno delo dobila plačo izpod 100 dinarjev. S kakšnim gnevom je mati — delavka

prevzela takšno plačo, s katero je morala preživljati več člansko družino, si lahko mislimo. Inozemski mojstri, so imeli vse prej kot človeški odnos do naših delavk. Če je prišla delavka prosit mojstra, da ji popravi okvaro na stroju, jo je ozerjal z raznimi priimki — kamela, afna, k...a, kaj si delala, da je stroj pokvarjen? Bili so tudi primeri, ko je mojster za že odhajajočo delavko vrgel razno orodje. Že na tako male zaslužke so se izrekale razne denarne kazni in odpusti delavcev so bili stalen pojav. Zato ni bilo nič čudnega, da so se večkrat zbrale manjše skupine delavk pred tovarno in da so napravile manjše izgrede. Bolj pogumne in obupane so šle v pisarno in zahtevale svoje pravice. Takšni neorganizirani in neenotni nastopi delavcev so imeli vedno za posledico odpust. Tako sta bila leta 1932 med drugimi odpuščena iz tovarne tudi dva aktivna komunisti Erker Ivan in Kralj Vinko, ki kasneje kot tukajšnja domačina sploh nista več dobila redne zaposlitve. Delo sta dobila le pri javnih delih, ki sta bila finansirana iz sklada za brezposelne, v katerega so morali plačevati določen procent od svojega zaslužka zaposleni delavci.

Partijski komite je budno spremljal vsa dogajanja v tovarni in je v mesecu aprilu leta 1933 sklenil, da se mora za vsako ceno zaposliti v tovarni določeno število komunistov in prevzeti funkcije delavskih obratnih zaupnikov, nadalje prevzeti funkcijo sindikata ter jo podrediti upravljandju in načelom Partije. V nadaljnjem je bilo treba izvesti mezdno gibanje z namenom, da se tu zaposlenemu delavstvu izboljša njegov težki socialni položaj in predvsem, da se dvigne pri delavstvu na območju Kočevja politična in revolucionarna zavest na tako višino kot je bila v letih 1919 do 1923. Na podlagi sprejetih sklepov smo sklenili, da temeljito obratujemo s izkoriščevalskim tovarnarjem in s socialpatritotskimi voditelji, ki vsa leta v tovarni niso ničesar storili v prid delavstva. V letu 1932 je bil od takratnih delavskih obratnih zaupnikov pozvan v Kočevje član delavske zbornice iz Ljubljane — Kopač, da z delavskimi zaupniki intervenira pri tovarnarju zaradi neznosnega stanja v mestih, da si tudi partijski komite sestel z delavskimi zaupniki na dvorišču tovarne. Pustil je delavske zaupnike pred pisarno, sam pa je šel dogovarjati. Kaj se je v pisnici spadal h kotlarni, Tomšič, Ludvik sarni za zaprtimi vrati dogajalo, si pri zunanjih delih, Badanjak Franjo lahko mislimo. Ko je Kopač prišel in jaz v tkalnici. (Se nadaljuje)

VLOMI V KOČEVJU

Od srede na četrtke je bilo v lovljenju trgovino »Borovo« in hotel »Pugled« v Kočevju. Organi ljudske milice so hitro odkrili vlomilca, ni bil nihče drugi kot njim dobro znani zlikavec Matija Kramar, delavec, star 19 let, brez stalnega dela in bivališča.

Hotel je priti predvsem do denarja, ker pa tega ni bilo, je odnesel kar mu je prišlo pod roko. Cigarete, preproge in druge stvari. Pred enim tednom pa je vlomil v gostilno »Roga« in restavracijo na kolodvoru.

Sedaj čaka za zapahi na novo kaznen.

Na podlagi 1. in 2. člena Odloka o izvedbi razpisa za vpis v I. razred gimnazij in strokovnih šol objavlja ravnateljstvo gimnazije v Kočevju po sklepu šolskega odbora gimnazije

Razpis

- za vpis v I. razred gimnazije v Kočevju
1. V šolskem letu 1959/1960 se lahko vpiše v I. razred gimnazije v Kočevju 75 dijakov.
 2. Pogoji za vpis: vpišejo se lahko učenci, ki so uspešno dovršili VIII. razred osnovne šole ali IV. razred nižje gimnazije.
 3. Rok za oddajo prošnje: s 30 din kolkovane prošnje je treba poslati ravnateljstvu gimnazije v Kočevju do 20. junija t. l. Prošnji je treba priložiti:
 - a) rojstni list;
 - b) spričevalo ali dijaško knjižico o dovršenem VIII. razredu osnovne šole ali IV. razredu nižje gimnazije;
 - c) mnenje vodstva šole o kandidatih sposobnostih in nagnjenjih.
 4. Vpisovanje: prijavljenci, ki bi ne bili sprejeti, bodo o tem takoj obveščeni. Vsi ostali se pa vpišejo osebno v soboto, dne 27. junija od 8. do 12. ure dopoldne v gimnaziji v Kočevju. S seboj naj prinesejo kolek za 30 din.

Ravnateljstvo gimnazije

Obvestilo

ZA VOJAŠKE OBVEZNIKE IN NABORNIKE PRIJAVLJENE V OBČINI KOČEVJE

Po razpisu Uprave vojnega oddelka Ljubljana se bodo pričeli letošnji nabori v občini Kočevje:

Dne 26. junija 1959 ob 7. uri v Šeškovem domu bodo pregledani vsi obvezniki starejših letnikov, ki v zadnjih letih na naborih niso bili sposobni. Istega dne bodo pregledani vsi začasno prijavljeni naborniki, ki so na sezonskem delu v območju občine Kočevje — matičnega urada Kočevje, Kočevska Reka in Predgrad.

Od 9. ure dalje bodo lahko prišli na pregled tudi vsi vojaški obvezniki, rezervni oficirji in podoficirji, ki želijo biti okategorizirani za nadaljnjo oceno sposobnosti v JLA. Zato obveščamo vse vojaške obveznike, ki želijo biti pregledani, naj pridejo 26. junija 1959 od 9. ure dalje v Šeškovo dom. Posebnih pozivnic ne bodo prejeli. Vsak vojaški obveznik, ki želi, da ga pregleda naborna komisija, naj prinese s seboj vojaško knjižico in zdravniške izvide, ki jih ima ali pa naj jih dobi do 26. junija od zdravnika, pri katerem se zdravi.

Dne 27. junija 1959 ob 7. uri zjutraj bo v Šeškovem domu nabor za vse mladince rojene leta 1940, ki so stalno prijavljeni na območju matičnega urada Kočevje, Kočevska Reka in Predgrad. Vsak mladinec mora prinesiti s seboj knjižico predvojaške vzgoje in osebno izkaznico. V kolikor se počuti bolnega, naj prinese zdravniški izvid zdravnika, pri katerem se zdravi.

Tisti mladinci, ki so edini hranilci družine, morajo prinesiti potrebne dokumente in bo komisija tem takoj določila enoletni vojaški rok. Dijaki in študentje pa naj prinesejo prošnjo in potrdilo iz šole, da jim bo komisija takoj odločila vojaški rok za časa učenja.

Dne 29. junija 1959 bo naborna komisija uradovala v sedežu krajevnega urada Vas-Fara v osnovni šoli. Vsi vojaški obvezniki, rezervni oficirji in podoficirji iz območij krajevnega urada Vas-Fara in Osilnica se lahko prijavijo naborni komisiji zaradi ocene sposobnosti za vojaško službo.

Podrobna pojasnila in navodila lahko prejme vsakdo na Odseku za narodno obrambo Občinskega ljudskega odbora Kočevje.

Iz pisarne Odseka za narodno obrambo ObLO Kočevje

SPOMINSKI DNEVI

V juniju 1933 je izšla prva številka »Celice«, organizacijskega vestnika Pokrajinskega komiteja za Slovenijo.

V juniju 1940 je bila nad Zalogom pri Ljubljani prva konferenca KPS; izvoljen je bil nov CK KPS.

1. in 2. junija 1941 je bila v Ljubljani partijska konferenca.

1. junija 1924 je bil v Trbovljah oborožen spopad med komunističnim delavstvom in fašistično Orjuno. (Fašisti so bili poraženi).